

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 20/2001 vp

Hallituksen esitys laiksi Kansaneläkelaitokses- ta sekä laeiksi kansaneläkelain ja sairausvakuu- tuslain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 14 päivänä helmikuuta 2001 lähettänyt sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan valmistele-
vaksi käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi Kansaneläkelaitoksesta sekä laeiksi kansaneläkelain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta (HE 10/2001 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 7/2001 vp), joka on tämän mietinnön liitteenä.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- apulaisosastopäällikkö Tuulikki Haikarainen ja vanhempi hallitussihteeri Juha Rossi, sosiaali- ja terveysministeriö
- neuvotteleva virkamies Anja Simola, valtiovarainministeriö
- valtuutettujen puheenjohtaja Timo Ihämäki ja valtuutettujen varapuheenjohtaja Pirkko Pelto, Kansaneläkelaitoksen valtuutetut
- pääjohtaja Jorma Huuhtanen, johtaja Matti Puhakka, johtaja Pekka Morri, johtaja Henry

Olander, johtaja Helena Pesola, johtaja Asko Apukka, suunnittelupäällikkö Olli Valpola, osastopäällikkö Juhani Rantamäki ja toimsuhdepäällikkö Jyrki Raimoranta, Kansaneläkelaitos

- vakuutuspiirin johtaja Ritva Männynoksa, Kansaneläkelaitoksen Helsingin vakuutuspiiri
- johtaja Ritva Heinonen, Kansaneläkelaitoksen Länsi-Suomen aluetoimisto
- puheenjohtaja Brita Järvinen, pääluottamusmies Arja Kauppinen ja palkkasihteeri Heikki Åke, Kansaneläkelaitoksen toimihenkilöt ry
- sosiaalipoliittinen sihteeri Kaija Kallinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
- lainopillinen asiamies Hannu Rautiainen, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT
- kansainvälisten asian päällikkö Martti Huttunen, Palvelutyönantajat
- neuvottelupäällikkö Markku Lemmetty, Akava
- johtaja Kaarina Knuuti, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK
- professori Olli Mäenpää
- professori Markku Temmes.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Kansaneläkelaitoksesta. Laissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen hallinnosta ja sijoitustoiminnasta.

Kansaneläkelaitoksen toimielimiä olisivat valtuutetut ja hallitus. Lisätty hallitus ehdotetaan lakkautettavaksi ja sen tehtävät siirrettäisiin pääosin hallitukselle. Valtuutetut määräisivät pääosin ulkopuolisista jäsenistä koostuvan Kansaneläkelaitoksen hallituksen kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallituksessa olisi enintään kymmenen jäsentä, joista yhteensä neljä määrättäisiin sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön sekä keskeisimpien työnantaja-, työntekijä- ja maa- ja metsätaloustuottajien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Laitoksen pääjohtaja ja pääjohtajan sijainen kuuluisivat myös hallitukseen. Laitoksen henkilöstön edustajalla olisi läsnäolo- ja puheoikeus hallituksessa.

Hallituksen tehtävänä olisi johtaa ja kehittää Kansaneläkelaitoksen toimintaa sekä päättää laitoksen asioista, jollei asia kuulu valtuutettujen päätettäviin tai jollei hallitus ole siirtänyt asiaa päättämistä laitoksen johtajille tai toimihenkilöille.

Kansaneläkelaitoksessa olisi pääjohtajan lisäksi enintään viisi muuta johtajaa. Tasavallan presidentti nimittäisi pääjohtajan ja johtajat valtuutettujen esityksestä.

Kansaneläkelaitoksen yhteydessä olisi laitoksen hallituksen asettama Kansaneläkelaitoksen neuvottelukunta. Sen tehtävänä olisi edistää yhteistyötä sosiaaliturvan toteuttamiseen osallistuvien viranomaisien ja yhteisöjen välillä sekä palvelujen käyttäjien näkökulman huomioon ottamista.

Ehdotettuun lakiin otettaisiin voimassa olevia säännöksiä vastaavat säännökset Kansaneläkelaitoksen toimihenkilöiden eläkkeistä ja perhe-eläkkeistä sekä toimihenkilöiltä palkan perusteella perittävästä työntekijäin eläkemaksusta. Samalla säädettäisiin, että Kansaneläkelaitoksen pääjohtajan, johtajien ja johtavien toimihenkilöiden palkkatiedot olisivat julkisia. Laitoksen varojen sijoittamista koskevat säännökset ajanmukaistettaisiin. Varoja sijoitettaessa tavoitteena olisi edelleen varmuus, tuottavuus ja rahaksi muutettavuus. Laitoksen tulisi myös laatia sijoitussuunnitelma. Samalla kumottaisiin laitoksen maksuliikennettä ja rahavarojen säilyttämistä koskevat vanhentuneet säännökset. Lakiin otettaisiin myös säännökset kirjanpidosta, tilinpäätöksestä, tilintarkastuksesta ja tilinpäätöksen vahvistamisesta.

Samalla tehtäisiin kansaneläkelakiin ja sairausvakuutuslakiin ehdotetusta laista johtuvat muutokset.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien toisen ja kolmannen lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomina ja ensimmäisen lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavien huomautuksien ja muutosehdotuksien.

Valiokunta pitää hyvänä, että Kansaneläkelaitoksen hallinnon uudistamistyössä on nyt edetty niin, että eduskunta on saanut käsiteltäväkseen hallinnon uudistamista tarkoittavan esityksen. Valiokunta on viimeksi vuonna 1999 antamassaan lausunnossa (StVM 3/1999 vp) kiirehtinyt Kansaneläkelaitoksen sisäisen hallinnon selkeyttämistä. Kansaneläkelaitoksen hallintoa koskevat säädökset eriytetään nyt omaksi kokonaisuudekseen. Ehdotus kokoaa yhteen säännöksiä useista laeista ja asetuksista. Siten esitys yk-

sinkertaistaa ja selkeyttää myös teknisesti Kansaneläkelaitoksen hallintoa koskevaa sääntelyä.

Kun Kansaneläkelaitoksen hallinnon uudistaminen on toteutettu ja hallinnolliset säännökset näin erotettu etuuslaeista, on luotu edellytykset etuuslainsäädännön selkeyden ja ymmärrettävyyden kehittämiseen. Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemaa sosiaaliturvaa koskevien lakien epäyhtenäisyys ja monimutkaisuus monine sisäisine viittaussäännöksineen ei vastaa perusteltuja vaatimuksia lainsäädännön selkeydestä. Valiokunta viittaa tässä yhteydessä aiempaan kannanottoonsa (StVM 12/1998 vp) Kansaneläkelaitoksen hoitaman sosiaaliturvalainsäädännön yhtenäistämistarpeesta erityisesti etuuksien hakemisessa, käsittelyssä ja päätöksenteossa noudatettavan menettelyn osalta. Valiokunta toteaa, että eri etuuksien toimeenpanoa koskevan yhtenäisen lain valmistelu tulisi pikaisesti saatua loppuun ja antaa valmistelun pohjalta esitys eduskunnalle.

Valiokunta toteaa, että uuden perustuslain säätämisen yhteydessä Kansaneläkelaitos jäi valtionhallinnon sisäisten alaisuussuhteiden ulkopuolelle eduskunnan alaiseksi laitokseksi. Lakiehdotuksessa Kansaneläkelaitos määritellään itsenäiseksi julkisoikeudelliseksi laitokseksi. Uudistus ei tuo muutosta laitoksen nykyiseen asemaan.

Kansaneläkelaitoksen tehtävät

Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvaa koskevat tehtävät määräytyvät eri etuuslaeissa olevien säännösten perusteella. Lakiehdotuksen 2 §:ssä mainituista laitoksen tehtävistä valiokunta kiinnittää huomiota etuuksista tiedottamiseen. Sosiaaliturvalainsäädäntöön liittyy väistämättä aina jonkinasteinen monimutkaisuus. Lainsäädännön monimutkaisuudesta huolimatta kansalaisten tulee saada riittävästi ja oikean sisältöistä tietoa etuuksista, jotta kukin voi toteuttaa hänelle etuuslaeissa turvatut oikeudet. Lainsäädäntöä toimeenpanevan viranomaisen toteuttama tiedottaminen on tältä kannalta erittäin tärkeää.

Toimeenpanevalle viranomaiselle kertyy myös paljon tietoa lainsäädännön toimivuudesta ja vaikutuksista. Tästä syystä laitoksen tehtäväk-

si 2 §:ssä mainitut tutkimuksen harjoittaminen sekä lainsäädännön kehittämistä koskevien ehdotusten tekeminen ovat merkityksellisiä tehtäviä.

Valtuutettujen tehtävät

Esityksen mukaan Kansaneläkelaitoksen hallituksella olisi yleistuomivalta laitoksen asioiden hoitamisessa. Hallituksen tehtävä on johtaa ja kehittää laitoksen toimintaa. Hallitus voisi siirtää toimivaltansa piiriin kuuluvia tehtäviä laitoksen pääjohtajalle, johtajille ja toimihenkilöille. Hallitus päättäisi myös tarkemmin johtajien tehtävistä. Lakiehdotuksessa on melko yleisluonteiset Kansaneläkelaitoksen sisäistä organisoitua koskevat säännökset. Vahvistettavassa työjärjestyksessä, jossa annetaan hallintoa ja asioiden käsittelyä koskevat tarkemmat määräykset, luodaan Kansaneläkelaitoksen sisäinen organisaatio, vastuunjako ja toimivaltuudet, määritellään pääjohtajan sekä johtajien tehtävät ja heidän välinen työnjako sekä heille delegoidun toimivallan laajuus ja sisältö. Työjärjestyksessä tulee myös määriteltäväksi esittely hallituksen kokouksissa. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että työjärjestyksessä turvataan johtajien läsnäolo-oikeus ja toimialansa koskeva esittelyoikeus hallituksen kokouksissa. Koska työjärjestyksellä on yhteys moniin hallinnon järjestämistä koskeviin kysymyksiin, valiokunta pitää perusteltuna, että hallituksen sijasta valtuutetut vahvistavat työjärjestyksen. Valiokunta ehdottaa tätä tarkoittavan muutoksen tekemistä lakiehdotuksen 5 ja 7 §:ään.

Valtuutettujen tehtäväksi on nimenomaisesti määritelty ottaa valvontatehtävässään huomioon palvelujen laatu ja saatavuus. Valtuutetut voivat oma-aloitteisesti antaa lausuntoja hallitukselle valvontatoimivaltaansa kuuluvista asioista. Valiokunnan näkemyksen mukaan asianmukaista myös on, että hallitus pyytää valtuutetuilta lausuntoa asiasta, joka kuuluu valtuutettujen valvonnallisiin tehtäviin. Valiokunta toteaa, että päätettäessä esimerkiksi palveluverkon laajuudesta ja kehittämisestä, kyse on mitä suuremmassa määrin palvelujen laadusta ja saatavuudesta.

Hallitus

Hallituksen jäseniä määrättäessä on lakiehdotuksen 6 §:n mukaan otettava huomioon sosiaaliturvan, johtamisen, hallinnon sekä talous- ja sijoitustoiminnan asiantuntemus. Valiokunta toteaa, että hallituksen kokoonpanossa tulee yhdistää erilaista koulutusta, osaamista, taustoja ja kokemusta. Valintaperusteissa tulee korostua vahva osaaminen ja toisaalta sitoutuminen hallitustyöskentelyyn. Ottaen huomioon hallitukselle tuleva yleistoimivalta Kansaneläkelaitoksen johtamisessa hallituksen jäsenten tosiasialliset mahdollisuudet paneutua tehtävään on pyrittävä varmistamaan.

Hallitus koostuu pääosin laitoksen ulkopuolisista jäsenistä. Valiokunta pitääkin perusteltuna, että hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja valitaan laitoksen ulkopuolisista jäsenistä eikä puheenjohtajaksi tai varapuheenjohtajaksi tule nimetä Kansaneläkelaitoksen pääjohtajaa tai pääjohtajan sijaiseksi määrättyä johtajaa. Edelleen valiokunta katsoo, että laitoksen erillisuus valtioneuvoston ja ministeriöiden alaisen viranomaiskoneiston suorasta ohjauksesta ja valvonnasta puoltaa sitä, ettei puheenjohtajaksi tai varapuheenjohtajaksi hallitukseen valita valtioneuvoston jäsentä tai ministeriön edustajaa.

Valiokunta toteaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten, että hallituksen kokoonpanossa tulee ottaa huomioon tasa-arvolain vaatimukset. Näin ollen ministeriön ja etujärjestöjen tulee nimetä hallitukseen sekä mies- että naisedokas, jotta miesten ja naisten yhdenvertaisuus hallituksen kokoonpanossa voidaan toteuttaa.

Neuvottelukunta

Lakiehdotuksen mukaan uutena toimielimenä perustetaan Kansaneläkelaitoksen neuvottelukunta, jossa olisi viranomaisten ja yhteisöjen sekä etujärjestöjen edustus. Neuvottelukunnan tehtävänä on ottaa huomioon palvelujen käyttäjien näkökulma. Koska kyseessä on uusi toimielin ja koska sen tehtävänä on ottaa huomioon kansalaisnäkökulma ja edistää yhteistyötä, valiokunta pitää tarpeellisena, että sen asettaminen on pakollista. Valiokunta ehdottaa tätä tar-

koittavan muutoksen tekemistä lakiehdotuksen 11 §:ään.

Muita näkökohtia

Valiokunta toteaa, että nyt ehdotettu hallintoa koskeva uudistus antaa mahdollisuuden aikaisempaa joustavammin kehittää laitoksen sisäistä hallintoa. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että uudistuksen toimeenpano voi johtaa avoimuutta ja joustavuutta sekä yhteistyötä korostavaan hallintoon. Yhteistyötä ja avoimuutta tulee kehittää paitsi eri toimielinten välillä myös hallinnon sisällä. Avoimella tiedottamisella on tässä keskeinen merkitys.

Lakiehdotuksen 21 §:n mukaan Kansaneläkelaitokseen sovelletaan kielilainsäädännöksiä viranomaisen kielestä. Säännös on aiheellinen ja merkitsee, että jokaisella on oikeus käyttää Kansaneläkelaitoksessa asioidessaan äidinkieltään, suomea tai ruotsia. Ehdotettu sääntely vastaa nykyistä käytäntöä. Valiokunta pitääkin asiakaspalvelun kannalta tarpeellisena varmistaa, että Kansaneläkelaitoksen toiminnassa säilyvät jatkossakin vähintään ne kielelliset palvelut, jotka nyt ovat käytössä.

Valiokunta toteaa, että lakiehdotukseen liitetyn asetusluonnoksen mukaan pääjohtajan ja johtajan virkaan vaaditaan jatkossa ylempi korkeakoulututkinto. Pätevyysvaatimusten nostamisesta seuraa, että johtajistossa jatkossa turvataan nykyistä paremmin myös toisen kotimaisen kielen osaaminen. Asetusluonnoksen mukaan korkeakoulututkinnon lisäksi yhdeltä johtajalta vaadittaisiin täydellistä ruotsin kielen taitoa. Saadun selvityksen mukaan Kansaneläkelaitoksen toimintoja ei kuitenkaan ole tarkoitus järjestää kielellisillä perusteilla, vaikka palvelujen saaminen omalla äidinkielellä on kaikilla tasoilla tärkeää. Asetuksessa mainittua kielitaitovaatimuksen tarpeellisuutta olisikin aiheellista vielä selvittää.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota erillisen talousarvion laatimisen tarpeeseen laitoksen toiminta- ja taloussuunnittelun osana. Kansaneläkelaitos on velvollinen vuosittain antamaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle laskelman valtion seuraavana vuonna vastattavista osuuksista Kan-

saneläkelaitoksen hoitaman sosiaaliturvan kustannuksiin. Laskelma toimitetaan myös muille asianomaisille ministeriöille käytettäväksi valtion seuraavan vuoden talousarvioesityksen valmistelussa. Kansaneläkelaitoksen hallitus hyväksyy vuosittain laitoksen toiminta- ja taloussuunnitelman, joka sisältää arviot laitoksen etuus- ja toimintakuluista sekä tuotoista seuraavaa neljää vuotta varten ja johon sisältyy myös seuraavaa vuotta koskeva yksityiskohtainen taloussuunnitelma. Valiokunta pitää tärkeänä, että vuosittain vahvistetaan myös pidemmän aikavälin taloussuunnitelma. Valiokunnan näkemyksen mukaan olisi kuitenkin aiheellista Kansaneläkelaitoksen, sosiaali- ja terveysministeriön ja valtiovarainministeriön yhteistyönä selvittää onko taloussuunnittelua tarpeen kehittää siihen suuntaan, että edellä mainitun laskelman sekä toiminta- ja taloussuunnitelman lisäksi valmisteltaisiin seuraavalle vuodelle nykyistä yksityiskohtaisempi ja kattavampi taloussuunnitelma/talousarvio, jonka hallitus käsittelee.

Perustuslakivaliokunta edellytti, että Kansaneläkelaitoksen henkilöstön oikeusaseman perusteet järjestetään lakisäätiselle pohjalle tämän esityksen käsittelyn yhteydessä. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti valiokunta ehdottaa näiden säännösten lisäämistä lakiehdotukseen uutena 11 §:nä.

Yksityiskohtaiset perustelut

5 §. Valtuutettujen tehtävät. Valiokunta ehdottaa, että valtuutettujen tehtäviin lisättäisiin laitoksen työjärjestyksen vahvistaminen. Työjärjestyksessä määrätään tarkemmin hallinnosta ja asioiden käsittelystä. Lisättävän 3 kohdan johdosta 3—6 kohdan numerointi muuttuu.

6 §. Hallitus. Valiokunta ehdottaa, että pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, johon otettaisiin lähinnä nykyistä kansaneläkelain 91 §:ää asiallisesti vastaava säännös hallituksen jäsenen vahingonkorvausvelvollisuudesta.

Valiokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi myös uuden 5 momentin. Siinä säädettäisiin valtuutettujen oikeudesta vapauttaa hallituksen jä-

sen tehtävästään kesken toimikauden. Vapauttaminen olisi mahdollista, jos hallituksen jäsen ei enää täyttäisi niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä asianmukainen hoitaminen edellyttää tai jos hän olisi syyllistynyt vakavaan rikkomukseen. Valtuutettujen oikeus vapauttaa hallituksen jäsen tehtävästään ei koskisi hallitukseen kuuluvaa pääjohtajaa ja hänen sijaistaan. Heidän irtisanomisestaan päättää Tasavallan presidentti.

7 §. Hallituksen tehtävät. Edellä 5 §:ään tehdyn muutoksen johdosta pykälän 4 momentin 3 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että hallitus laatii työjärjestyksen. Jäljempänä esitetään, että Kansaneläkelaitoksen henkilöstö olisi työsopimuslain tarkoittamassa työsuhteessa. Tästä johtuen valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin 7 kohtaa tarkennettavaksi siten, että nimittämisen sijasta säädetään, että hallitus ottaa johtavat toimihenkilöt työsuhteeseen.

8 §. Päätöksenteko hallituksessa. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttia muutettavaksi siten, että hallituksen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan läsnäolo on välttämätön, jotta hallitus on päätösvaltainen.

10 §. Keskus-, alue- ja paikallishallinto. Valiokunta ehdottaa aluehallintoa koskevan 2 momentin muuttamista siten, että siinä selkeästi todetaan, että Kansaneläkelaitoksessa on vakuutusalueita, joissa on Kansaneläkelaitoksen aluekeskus.

11 §. Pääjohtajan, johtajien ja toimihenkilöiden asema. (Uusi) Valiokunta ehdottaa, että lakiin lisättäisiin uusi pykälä pääjohtajan, johtajien ja toimihenkilöiden asemasta. Pääjohtaja ja johtaja olisivat palvelussuhteessa Kansaneläkelaitokseen. Heihin sovellettaisiin Kansaneläkelaitoksesta ehdotetun lain ohella soveltuvin osin valtion virkamieslain (750/1994) valtion ylimpiä virkamiehiä koskevia säännöksiä vastuusta, erottamisperusteista ja palvelussuhteen ehdoista.

Kansaneläkelaitoksen toimihenkilöiden osalta valiokunta ehdottaa säädettäväksi, että toimi-

henkilöt olisivat työsopimuslain (55/2001) tarkoittamassa työsuhteessa. Tämä merkitsee sitä, että kaikkia työsopimuslain säännöksiä työsuhteen ehtoista sovellettaisiin heihin. Julkista tehtävää hoitaessaan ja julkista valtaa käyttäessään Kansaneläkelaitoksen toimihenkilöt toimivat virkavastuulla. Uusi säännös toimihenkilöiden asemasta säilyttäisi nykyisen käytännön sopimusmenettelystä, eli työsuhteen ehtoista sovi- taan työnantajan ja toimihenkilöyhdistyksen välisellä työehtosopimuksella.

Lisätyn pykälän johdosta pykälien numeroinnit muuttuvat 11 §:stä lähtien.

12 (11) §. Kansaneläkelaitoksen neuvottelukunta. Pykälässä säädetään asetettavaksi uusi Kansaneläkelaitoksen neuvottelukunta. Valiokunta ehdottaa, että pykälässä selkeästi säädetään, että Kansaneläkelaitoksessa on Kansaneläkelaitoksen neuvottelukunta. Lisäksi valiokunta ehdottaa 1 momentissa säädettyyn kokoonpanoon lisättäväksi Kansaneläkelaitoksen henkilökunnan edustuksen.

17 (16) §. Tilinpäätös. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttia tarkennettavaksi siten, että tilinpäätös on laadittava tilivuotta seuraavan maaliskuun loppuun mennessä.

20 (19) §. Etuuden ratkaisemista koskeva päätösvalta. Valiokunta ehdottaa pykälää muutettavaksi siten, että Kansaneläkelaitos voisi siirtää etuusasioiden ratkaisun toimistolle tai muulle paikallishallinnon yksikölle, ellei ole erityistä syytä säilyttää päätöksentekoa esimerkiksi keskushallinnossa. Työkyvyttömyyseläkkeitä kos-

kevat asiat ratkaistaisiin kuitenkin edelleen keskitetysti keskushallinnossa. Tällä hetkellä niiden lisäksi ratkaistaan keskitetysti osia opintotuista ja työterveyshuollon korvauksista. Paikallishallinnon yksiköiden ja päätösten yhdenmukaisuuden varmistamiseksi keskushallinto antaisi ohjeita etuuksien käsittelemisestä.

24 §. Muutoksenhaku. (Uusi) Valiokunta ehdottaa lakiin lisättäväksi uuden pykälän muutoksenhausta. Kansaneläkelaitoksen tekemiä etuuspäätöksiä koskevasta muutoksenhausta on säännökset asianomaisissa etuuslaeissa. Kansaneläkelaitos tekee kuitenkin myös merkittäviä hallinnollisia päätöksiä, joihin ei nykyisin ole selkeää muutoksenhakujärjestelmää. Valiokunta ehdottaa, että Kansaneläkelaitoksen tekemistä päätöksistä saisi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jollei muutoksenhausta ole muuta säädetty. Kansaneläkelaitoksen toimihenkilön työsuhteeseen ottamista koskevaan päätökseen ei saisi kuitenkaan hakea muutosta valittamalla.

Lisätyn pykälän johdosta hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 23—25 pykälät muuttuvat 25—27 pykäliksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 2. ja 3. lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset),

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki**Kansaneläkelaitoksesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

<p>1 luku</p> <p>Yleiset säännökset</p> <p>1 ja 2 § (Kuten HE)</p> <p>2 luku</p> <p>Hallinto</p> <p>3 ja 4 § (Kuten HE)</p> <p>5 §</p> <p><i>Valtuutettujen tehtävät</i></p> <p>Valtuutettujen tehtävänä on: (1 ja 2 kohta kuten HE)</p> <p>3) vahvistaa laitoksen työjärjestys, jossa annetaan tarkemmat määräykset hallinnosta ja asioiden käsittelyssä; (Uusi)</p> <p>(4—7 kohta kuten HE:n 3—6 kohta)</p> <p>6 §</p> <p><i>Hallitus</i></p> <p>(1—3 mom. kuten HE)</p> <p><i>Hallituksen jäsen on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimimalla lain tai muiden säännösten vastaisesti taikka muutoin tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut Kansaneläkelaitokselle. Jos vahinko on aiheutunut</i></p>	<p><i>useamman hallituksen jäsenen menettelystä, he vastaavat korvaamisesta yhdessä. (Uusi)</i></p> <p><i>Valtuutetut voivat vapauttaa muun hallituksen jäsenen kuin pääjohtajan tai pääjohtajan sijaiseksi määrätyn johtajan tehtävästään kesken toimikauden, jos hän ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät, tai jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen. (Uusi)</i></p> <p>7 §</p> <p><i>Hallituksen tehtävät</i></p> <p>Hallitus johtaa ja kehittää Kansaneläkelaitoksen toimintaa. Hallituksen tehtävänä on muun ohella:</p> <p>(1 ja 2 kohta kuten HE)</p> <p>3) laatia laitoksen työjärjestys (<i>poist.</i>);</p> <p>(4—6 kohta kuten HE)</p> <p>7) ottaa työsopimussuhteeseen johtavat toimihenkilöt</p> <p>(8—10 kohta kuten HE)</p> <p>(2 mom. kuten HE)</p> <p>8 §</p> <p><i>Päätöksenteko hallituksessa</i></p> <p>Hallitus on päätösvaltainen, kun hallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä.</p> <p>(2 mom. kuten HE)</p> <p>9 § (Kuten HE)</p>
--	--

10 §

Keskus-, alue- ja paikallishallinto

(1 mom. kuten HE)

Kansaneläkelaitoksessa on vakuutusalueita, joissa on Kansaneläkelaitoksen aluekeskus. Vakuutusalueet määrää Kansaneläkelaitos.

(3 mom. kuten HE)

11 § (Uusi)

Pääjohtajan, johtajien ja toimihenkilöiden asema

Pääjohtajan ja johtajan palvelussuhteesta Kansaneläkelaitokseen on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion virkamieslaissa (750/1994) säädetään valtion ylimpien virkamiesten vastuusta, erottamisperusteista ja palvelussuhteen ehdoista.

Laitoksen toimihenkilöiden työsuhteeseen Kansaneläkelaitokseen noudatetaan työsopimuslakia (55/2001). Työsuhteen ehdoista sovietaan Kansaneläkelaitoksen ja toimihenkilöitä edustavien yhdistysten välisellä työehtosopimuksella.

3 luku

Neuvottelukunnat

12 § (11 §)

Kansaneläkelaitoksen neuvottelukunta

Kansaneläkelaitoksessa on Kansaneläkelaitoksen neuvottelukunta, jonka tehtävänä on edistää ja kehittää sosiaaliturvan toteuttamiseen osallistuvien viranomaisten ja yhteisöjen yhteistyötä sekä palvelujen käyttäjien näkökulman huomioon ottamista. Kansaneläkelaitoksen hallitus asettaa neuvottelukunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukunnassa on viranomaisten, (poist.) yhteisöjen ja etujärjestöjen sekä Kansaneläkelaitoksen henkilöstön edustus.

(2 mom. kuten HE)

4 luku

Toimisuhte-eläkkeet

13 ja 14 §

(Kuten HE:n 12 ja 13 §)

5 luku

Varojen sijoittaminen

15 §

(Kuten HE:n 14 §)

6 luku

Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastus

16 §

(Kuten HE:n 15 §)

17 § (16 §)

Tilinpäätös

(1 mom. kuten HE)

Tilinpäätös, joka käsittää tuloslaskelman, taasen ja niiden liitetiedot sekä toimintakertomuksen, on laadittava tilivuotta seuraavan maaliskuun loppuun mennessä.

18 ja 19 §

(Kuten HE:n 17 ja 18 §)

7 luku

Erinäiset säännökset

20 § (19 §)

Etuuden ratkaisemista koskeva päätösvalta

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen arvioidaan ja työkyvyttömyyseläkepäätökset tehdään keskushallinnossa. Muut etuuden ratkaisemista koskevat asiat päätetään toimistossa tai muussa paikallishallinnon yksikössä, ellei työjärjestyksessä toisin määrätä. Kansaneläkelaitos voi yh-

denmukaisen ratkaisukäytännön varmistamiseksi antaa ohjeita etuuskien käsittelemisestä.

hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muutoksenhausta muualla toisin säädetä.

21—23 §
(Kuten HE:n 20—22 §)

25 §
(Kuten HE:n 23 §)

24 § (*Uusi*)

8 luku

Muutoksenhaku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Kansaneläkelaitoksen päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin

26 ja 27 §
(Kuten HE:n 24 ja 25 §)

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Marjatta Vehkaoja /sd
vpj. Timo Ihamäki /kok
jäsen. Eero Akaan-Penttilä /kok (osittain)
Merikukka Forsius /vihr
Tuula Haatainen /sd
Niilo Keränen /kesk
Valto Koski /sd
Marjaana Koskinen /sd (osittain)

Pehr Löf /r
Juha Rehula /kesk
Päivi Räsänen /skl
Sari Sarkomaa /kok (osittain)
Arto Seppälä /sd
Marjatta Stenius-Kaukonen /vas
Jaana Ylä-Mononen /kesk (osittain)
vjäs. Anne Huotari /vas (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.

StVM 20/2001 vp — HE 10/2001 vp